

(...)

(...)

Sygn.akt III AUa 203/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 maja 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Alicja Sołowińska

Sędziowie: SA Bożena Szponar - Jarocka

SO del. Danuta Zdzisława Poniatowska (spr.)

Protokolant: Barbara Chilimoniuk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 23 maja 2018 r. w B.

sprawy z odwołania L. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wysokość emerytury oraz renty oraz o ustalenie wartości kapitału początkowego

na skutek apelacji wnioskodawcy L. S.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 29 listopada 2017 r. sygn. akt IV U 203/17

I. oddala apelację;

II. zasądza od L. S. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. kwotę 240 (dwieście czterdzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za II instancję.

SSO del. Danuta Zdzisława Poniatowska SSA Alicja Sołowińska SSA Bożena Szponar – Jarocka

Sygn. akt III AUa 203/18

UZASADNIENIE

Decyzją z 12 grudnia 2016 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O., na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2016 r., poz. 887), przyznał L. S. emeryturę od dnia 23 listopada 2016 r., tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego.

W odwołaniu od powyższej decyzji L. S. wniósł o jej zmianę przez ponowne ustalenie wysokości świadczenia emerytalnego przy uwzględnieniu faktycznie otrzymywanych zarobków z okresu zatrudnienia od 1 grudnia 1972 r. do 31 grudnia 1973 r. i od 1 grudnia 1976 r. do 13 marca 1977 r., od 12 lipca 1977 r. do 17 grudnia 1977 r., jak też zarobków z okresu od 20 marca 1978 r. do 31 marca 1983 r. Jednocześnie odwołujący się wniósł o przeliczenie

wysokości otrzymywanej renty wypadkowej przy uwzględnieniu zarobków z okresu zatrudnienia od 12 lipca 1976 r. do 11 lipca 1976 r. według przelicznika 1,5 lub przy uwzględnieniu zarobków z okresu zatrudnienia w latach 1974 -1976 i zasądzenie kwoty 116.640 zł tytułem należnej renty za 3-letni okres wsteczny.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. wniósł o jego oddalenie.

Wobec ujawnienia nowych okoliczności i dowodów w toku prowadzonego w niniejszej sprawie postępowania dowodowego i zobowiązania organu rentowego do zajęcia stanowiska w sprawie, Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. wydał dwie kolejne decyzje. I tak decyzją z 30 czerwca 2017 r. organ rentowy ponownie ustalił wartość kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału początkowego wyniósł 66,60 % i okazał się wyższy od poprzednio ustalonego decyzją z dnia 9 grudnia 2016 r. w wysokości 62,77%.

Decyzją z dnia 3 lipca 2017 r. (...) Oddział w O., w związku z przeliczeniem kapitału początkowego, przeliczył od dnia 23 listopada 2016 r. przysługującą wnioskodawcy emeryturę. Wyliczona emerytura wzrosła z kwoty 1616,20 zł do kwoty 1664,14 zł.

Wnioskodawca w dalszym ciągu nie zgodził się z wydanymi przez organ rentowy decyzjami, wnosząc o ich zmianę i ponowne wyliczenie kapitału początkowego, emerytury oraz renty wypadkowej. W ocenie skarżącego, organ rentowy nieprawidłowo nie zaliczył do ustalenia kapitału początkowego wszystkich okresów składkowych, jak też dokonał jego wyliczenia w oparciu o zaniżone zarobki. Nadto nie zaliczył okresów nieskładkowych w wymiarze 6 miesięcy z tytułu opieki nad dziećmi. W konsekwencji, zdaniem odwołującego się, organ rentowy nieprawidłowo ustalił wysokość świadczenia emerytalnego. Wnioskodawca podtrzymał również swoje zarzuty co do nieprawidłowego ustalenia wysokości świadczenia rentowego.

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie. Odnosząc się do decyzji z dnia 30 czerwca 2017 r. ZUS wskazał, że do ustalenia kapitału początkowego przyjął zatrudnienie wnioskodawcy w Państwowym Ośrodku (...) w N. od 1 grudnia 1976 r. do 13 marca 1977 r. oraz okres prowadzonej w 1977 r. działalności gospodarczej od 1 kwietnia 1977 r. do 31 grudnia 1977 r. Do podstawy wymiaru kapitału początkowego z tytułu zatrudnienia w (...) przyjęto za miesiąc grudzień 1976 r. wynagrodzenie minimalne, natomiast od 1 stycznia do 13 marca 1977 r. wynagrodzenie 8900 zł według wpisu w legitymacji ubezpieczeniowej. Z kolei za okres prowadzenia działalności gospodarczej od 1 kwietnia do 31 grudnia 1977 r. do podstawy wymiaru kapitału początkowego przyjęto kwotę 49 500 zł według potwierdzenia dokonanego przez Wydział (...) i Składek. Organ rentowy nie uwzględnił okresu od 1 marca do 30 czerwca 1989 r., gdyż w tym czasie odwołujący się nie prowadził działalności gospodarczej (zgłosił przerwę). Co do możliwości zaliczenia okresów nieskładkowych, organ rentowy podniósł, że o uwzględnienie okresów z tytułu opieki nad dziećmi skarżący wnioskował przy odwołaniu od decyzji ustalających kapitał początkowy z dnia 30 grudnia 2015 r. i 4 stycznia 2016 r. Wnioskowane okresy w większości pokrywały się z okresami, które zostały uwzględnione jako okresy składkowe, tj. 1grudnia 1972-31 grudnia 1977 r., 16 marca 1978 r.- 31 maja 1984 r., 2 lipca 1984 r.- 30 września 1984 r., 28 września 1990 r.- 30 czerwca 1993 r. Zdaniem organu rentowego okresy sprawowania opieki nad dziećmi w czasie niewykonywania przez ubezpieczonego pracy nie zostały przez niego odpowiednio udokumentowane.

W odpowiedzi na odwołanie od decyzji z dnia 3 lipca 2017 r. (...) Oddział w O. podniósł, że wysokość emerytury oraz renty wypadkowej została prawidłowo ustalona. Wobec nieprzedstawienia dokumentów stwierdzających wysokość otrzymywanych w okresie zatrudnienia dochodów, organ rentowy za okres zatrudnienia w OSM w N. od 12 lipca do 10 sierpnia 1972 r., w Fabryce (...) Oddział w N. od 1 grudnia 1972 r. do 31 grudnia 1973 r. oraz w (...) w N. za grudzień 1976 r. przyjął wynagrodzenie minimalne. Z kolei za lata 1985-1987 i 1989 r. przyjęto wynagrodzenia/podstawę wymiaru składek w wysokości ustalonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, sygn.. akt IV U 4889/01. Jeśli chodzi o okres pracy w (...) w N., to organ uwzględnił okres pracy jako agenta od 15 kwietnia 1985 r. do 31 października 1987 r., zgodnie z zaświadczeniem z 3 sierpnia 1994 r.

Wyrokiem z dnia 29 listopada 2017 roku Sąd Okręgowy w Olsztynie umorzył postępowanie wywołane wniesieniem odwołania od decyzji z dnia 12 grudnia 2016 roku w zakresie objętym decyzjami z dnia 30 czerwca 2017

roku i 3 lipca 2017 roku, a w pozostałym zakresie oddalił odwołanie od decyzji z dnia 12 grudnia 2016 roku. Oddalił też odwołania od decyzji z dnia 30 czerwca 2017 roku i 3 lipca 2017 roku.

Rozstrzygnięcie zapadło w oparciu o następujący stan faktyczny ustalony przez Sąd Okręgowy: L. S. ur. (...), z zawodu technik mechanik, podjął zatrudnienie 1 grudnia 1968 r. w Warsztacie Ślusarsko- Mechanicznym w W., w którym pracował do 31 października 1969 r. W okresie od 19 marca 1970 r. do 6 marca 1971 r. pracował w (...) Zakładach (...) w W., a od 6 maja 1971 r. do 24 grudnia 1971 r. w Elektrociepłowni w W.. N. od 12 lipca 1972 r. do 10 sierpnia 1972 r. skarżący pracował w (...) Spółdzielni (...) w N..

Od dnia 1 grudnia 1972 r. odwołujący się podjął zatrudnienie w Fabryce (...) w W. Oddział w N., gdzie pracował do 31 sierpnia 1976 r. W chwili zatrudnienia wnioskodawcy przyznano V grupę zaszerogowania, następnie od 1 kwietnia 1974 r. VI kategorię zaszerogowania, a od 1 lipca 1976 r. VII kategorię zaszerogowania. Odwołujący się pracował w akordzie. Brak jest danych o godzinowej stawce płacy skarżącego z okresu od 1 grudnia 1972 r. do grudnia 1973 r., jak też list płac z wymienionego okresu. Pracodawca potwierdził w legitymacji ubezpieczeniowej wysokość wynagrodzenia skarżącego dopiero od roku 1974. (akta ZUS, w tym legitymacja ubezpieczeniowa, kserokopia akt osobowych i pismo (...) k. 53 i 54 w aktach sprawy IV U 298/16, pismo (...) skierowane do wnioskodawcy k. 135 akt sprawy).

Od września do listopada 1976 r. wnioskodawca podlegał ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej. N. od 1 grudnia 1976 r. do 13 marca 1977 r. pracował w Państwowym Ośrodku (...) w N.. Od 1 kwietnia 1977 r. skarżący podlegał nadal ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej do 31 grudnia 1977 r. W okresie od 16 marca 1978 r. do 31 marca 1983 r. odwołujący się pracował w (...) w M.. W okresie od 1 kwietnia 1983 r. do 31 maja 1984 r. skarżący prowadził pozarolniczą działalność gospodarczą. Od 2 lipca 1984 r. do 30 września 1984 r. pracował w (...) w N.. W wymienionej spółdzielni pracował także w późniejszym okresie, jako agent i podlegał z tego tytułu ubezpieczeniu społecznemu od 15 kwietnia 1985 r. do 31 października 1987 r. (akta ZUS, w tym zaświadczenie (...) z 3 sierpnia 1994 r. k. 15 plik IV, pismo (...) k. 152 akt sprawy)

Od dnia 1 marca 1988 r. do 28 lutego 1989 r. oraz od dnia 1 lipca 1989 r. do 31 lipca 1990 r. odwołujący się ponownie podlegał ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. Pismem z 17 sierpnia 1989 r. wnioskodawca poinformował ZUS, że od 1 marca 1989 r. nie prowadził działalności i zakład był nieczynny. Wznowił działalność od 1 lipca 1989 r. Dokonane w tym czasie przez wnioskodawcę wpłaty tytułem składek zostały zaliczone na poczet zaległych i przyszłych składek. (akta ZUS, dowody wpłat składek k. 58, pismo wnioskodawcy z 17 sierpnia 1989 r. k. 70, pisma ZUS k. 79, 80, 94).

W okresach od 28 września 1990 r. do 30 czerwca 1993 r. i od 17 czerwca 1994 r. do 1 czerwca 1995 r. odwołujący się pobierał zasiłek dla bezrobotnych. Od 1 października 1993 r. do 14 czerwca 1994 r. podlegał ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. Od 1 października 2000 r. do 31 lipca 2001 r. za skarżącego opłacał składki na ubezpieczenie społeczne MOPS w N.. Od 25 kwietnia 2014 r. do 22 listopada 2016 r. skarżący podlegał ubezpieczeniu z tytułu zatrudnienia.

W czasie prowadzenia działalności gospodarczej w dniu 12 lipca 1977 r. skarżący uległ wypadkowi przy prowadzeniu tej działalności. W wyniku tego wypadku doznał całkowitej głuchoty ucha prawego. Obwodowa Komisja Lekarska ds. Inwalidztwa i Zatrudnienia w O. ustaliła 20 % uszczerbek na zdrowiu w związku z tym wypadkiem. Z uwagi na obowiązujące wówczas przepisy ustawy z dnia 18 grudnia 1976 r. o ubezpieczeniu społecznym rzemieślników i niektórych innych osób prowadzących działalność zarobkową na własny rachunek oraz ich rodzin, które nie przewidywały odszkodowań przy prowadzeniu działalności rzemieślniczej, organ rentowy odmówił przyznania odszkodowania. Decyzją z 16 marca 1978 r. ZUS odmówił odwołującemu się prawa do renty wypadkowej, gdyż komisja lekarska ZUS orzeczeniem z 9 marca 1978 r. nie zaliczyła wnioskodawcy do żadnej grupy inwalidzkiej w związku z wypadkiem. Następnie organ rentowy przyznał skarżącemu od dnia 2 czerwca 1995 r. prawo do renty inwalidzkiej III grupy z ogólnego stanu zdrowia. Decyzją z dnia 25 czerwca 1999 r. organ rentowy wstrzymał od dnia 1 września 1999 r. wypłatę renty z tytułu niezdolności do pracy. Wyrokiem z 6 kwietnia 2000 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie IV

Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie wnioskodawcy od wymienionej decyzji. (akta ZUS, akta sprawy IV U 3082/99).

W dniu 23 sierpnia 2000 r. odwołujący się złożył w ZUS wniosek o rentę wypadkową. Organ rentowy odmówił decyzją z 29 listopada 2000 r. prawa do renty wypadkowej. Od powyższej decyzji wnioskodawca wniósł odwołanie do sądu. Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego w sprawie IV U 6925/00 Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 5 czerwca 2001 r. zmienił decyzję ZUS i przyznał wnioskodawcy prawo do stałej renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy od 23 sierpnia 2000 r. Wykonując wyrok Sądu decyzją z 19 lipca 2001 r. organ rentowy przyjął do ustalenia podstawy wymiaru renty wynagrodzenie z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. 1983-1992, wybranych z 20-lecia 1980-1999. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 35,72%. (akta ZUS, akta sprawy IV U 6925/00).

Następnie decyzją z 24 września 2001 r. ZUS przeliczył podstawę wymiaru renty wypadkowej z tego samego okresu. Wskaźnik wyniósł 39,73 %. Wnioskodawca wniósł odwołanie od tej decyzji do Sądu Okręgowego, który po przeprowadzeniu postępowania dowodowego w sprawie IV U 4889/01, wyrokiem z dnia 21 grudnia 2001 r. zmienił zaskarżoną decyzję i zobowiązał organ rentowy do przeliczenia świadczenia rentowego wnioskodawcy na podstawie wynagrodzenia z lat 1980-1989, przy zastosowaniu w.w.p.w. 52,91%. (akta ZUS, akta sprawy IV U 4889/01)

W 2011 r. odwołujący domagał się ponownego przeliczenia świadczenia rentowego. Decyzją z 22 kwietnia 2011 r. organ rentowy odmówił przeliczenia świadczenia. Od tej decyzji wnioskodawca odwołał się do sądu. Postanowieniem z 23 sierpnia 2011 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie umorzył postępowanie wobec cofnięcia odwołania, a wniosek o ustalenie podstawy wymiaru renty wypadkowej z okresu 12 miesięcy od 11 lipca 1976 r. do 12 lipca 1977 r., ewentualnie z 3 lat kalendarzowych 1974,1975, 1976 przekazał do rozpoznania organowi rentowemu (akta ZUS, akta sprawy IV U 1892/11).

We wrześniu 2011 r. skarżący złożył w ZUS wniosek o ponowne ustalenie wysokości renty wypadkowej według trzech wariantów. Ostatecznie decyzją z 14 grudnia 2011 r. organ rentowy na podstawie art. 114 i 111 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS oraz art. 17 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych odmówił wznowienia postępowania w sprawie przeliczenia świadczenia rentowego. Od powyższej decyzji wnioskodawca wniósł odwołanie do sądu. Wyrokiem z dnia 5 marca 2012 r., sygn.. akt IV U 230/12, Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie, a wyrokiem z dnia 26 września 2012 r. Sąd Apelacyjny w Białymstoku oddalił apelację skarżącego od wyroku Sądu Okręgowego (akta ZUS, akta sprawy IV U 230/12).

W listopadzie 2015 r. odwołujący się złożył w ZUS wniosek o ustalenie kapitału początkowego. Decyzją z 30 grudnia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. ustalił kapitał początkowy wnioskodawcy. Do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru kapitału organ rentowy przyjął wynagrodzenie skarżącego z 20 lat kalendarzowych wybranych z całego okresu podlegania ubezpieczeniu. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału został ustalony na 57,33%. Następnie w związku z wejściem w życie z dniem 1 października 2013 r. przepisu art. 174 ust. 3 b ustawy emerytalnej, decyzją z 4 stycznia 2016 r. organ rentowy ponownie ustalił wartość kapitału początkowego. Ustalony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału wyniósł 62,77%. Od powyższych decyzji L. S. wniósł odwołania, w których domagał się m.in. przyjęcia do ustalenia kapitału początkowego wynagrodzenia otrzymywanego Zakładzie (...) w W. od 1 grudnia 1968 r. do 31 października 1969 r., w (...) Spółdzielni (...) w N. od 12 lipca 1972 r. do 10 sierpnia 1972 r., w Fabryce (...) od 1 grudnia 1972 r. do 31 grudnia 1973 r. oraz w (...) w N. od 1 do 31 grudnia 1976 r., jak też okresów nieskładkowych, tj. przerw w pracy związanych z wychowywaniem dwójki dzieci od 1980 r. Wyrokiem z dnia 27 października 2016 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołania (akta kapitałowe, akta sprawy IV U 298/16).

W listopadzie 2016 r. wnioskodawca złożył w ZUS wniosek o emeryturę. W dniu 23 listopada 2016 r. skarżący osiągnął wiek emerytalny 66 lat. Decyzją z 9 grudnia 2016 r. organ rentowy z urzędu ponownie ustalił wartość kapitału początkowego, a następnie decyzją z 12 grudnia 2016 r. przyznał ubezpieczonemu emeryturę od osiągnięcia

wieku emerytalnego. Wysokość emerytury została ustalona w oparciu o przepis art. 26 ustawy emerytalnej. Wysokość emerytury wyniosła 1619,20 zł.

W związku z ujawnieniem nowych dowodów i okoliczności Sąd Okręgowy w dniu 21 czerwca 2017 r. zobowiązał organ rentowy m.in. do zajęcia stanowiska w sprawie, co do błędnie przyjętego okresu zatrudnienia w (...) w N., a co za tym idzie przyjętego w tym okresie wynagrodzenia za pracę, jak też wyjaśnienia kwestii podlegania ubezpieczeniu społecznemu w toku 1977 r. z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej i przyjętej podstawy wymiaru składek. Organ rentowy decyzją z dnia 30 czerwca 2017 r. z urzędu ponownie ustalił wartość kapitału początkowego. Ustalony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru kapitału wyniósł 66,60 %. W konsekwencji przeliczenia kapitału początkowego, organ rentowy decyzją z 3 lipca 2017 r. ustalił nową wysokość świadczenia emerytalnego wnioskodawcy. Wysokość emerytury wzrosła do kwoty 1664,14 zł.

Sąd Okręgowy w Olsztynie w uzasadnieniu wyroku przeprowadził następujące rozważania prawne: Na wstępie podniósł, że w toku postępowania sądowego organ rentowy w części uwzględnił żądania skarżącego. Wydał decyzję z dnia 30 czerwca 2017 r. o ponownym ustaleniu kapitału początkowego oraz z dnia 3 lipca 2017 r. ustalającą nową wysokość świadczenia emerytalnego. W związku z powyższym stosownie do treści art. 477¹³ k.p.c. Sąd Okręgowy umorzył postępowanie w zakresie objętym wymienionymi wyżej decyzjami (pkt I sentencji wyroku). Zgodnie bowiem z treścią § 1 powołanego wyżej przepisu, zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd - przez wydanie decyzji uwzględniającej w całości lub w części żądanie strony - powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części. Poza tym zmiana lub wykonanie decyzji nie ma wpływu na bieg sprawy.

Sąd Okręgowy, dokonując analizy zebranego w sprawie materiału dowodowego, nie znalazł natomiast podstaw do uwzględnienia pozostałych zgłoszonych przez skarżącego żądań.

Odnosząc się do zaskarżonych decyzji, ustalających kapitał początkowy wskazał, że zasady ustalania kapitału początkowego określa przepis art. 174 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Zgodnie z ust. 3 powołanego wyżej przepisu, podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 r. Jak wynika zaś z przepisu art. 15 ust. 1 podstawę wymiaru emerytury i renty stanowi ustalona w sposób określony w ust. 4 i 5 przeciętna podstawa wymiaru składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe lub na ubezpieczenie społeczne na podstawie przepisów prawa polskiego w okresie kolejnych 10 lat kalendarzowych. Jeżeli nie można ustalić podstawy wymiaru składek w okresie pozostawania w stosunku pracy wskazanym do ustalenia podstawy wymiaru emerytury i renty, za podstawę wymiaru składek przyjmuje się kwotę obowiązującego w tym okresie minimalnego wynagrodzenia pracowników, proporcjonalnie do okresu podlegania ubezpieczeniu i wymiaru czasu pracy. (art. 15 ust. 2a).

W ocenie Sądu Okręgowego, zarzuty skarżącego, co do błędnego ustalenia przez organ rentowy kapitału początkowego, nie są zasadne. Odwołujący się nie przedstawił dowodów pozwalających na inny sposób wyliczenia kapitału. Analiza zebranych dowodów wskazuje, że ujęty w decyzjach okres składkowy i nieskładkowy został prawidłowo ustalony. Nie ma podstaw do przyjęcia dłuższego okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pracy w charakterze ajenta w (...) w N., gdyż jak wynika z pisma Spółdzielni, z dostępnej w spółdzielni dokumentacji jednoznacznie wynika, że składki na ubezpieczenie społeczne były odprowadzone za okres od 15 kwietnia 1985 r. do 31 października 1987 r., co jest zgodne z przedstawionym do akt ZUS zaświadczeniem z dnia 3 sierpnia 1994 r. Zatem tylko ten okres może być przyjęty, jako okres składkowy. Podobnie nie ma podstaw do przyjęcia, jako okresu składkowego, okresu od 1 marca 1989 r. do 30 czerwca 1989 r. Bezspornie od dnia 1 marca 1988 r. odwołujący się podlegał ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. W związku z przedstawionym przez skarżącego pismem z dnia 17 sierpnia 1989 r., w którym zawiadamiał o nieprowadzeniu od dnia 1 marca 1989 r. działalności i wznowieniu jej od dnia 1 lipca 1989 r., organ rentowy zaliczył wpłacone składki na poczet zaległych i przyszłych składek. Tym samym wobec oświadczenia skarżącego o zamkniętym zakładzie i nieprowadzeniu działalności, nie ma podstaw do uwzględnienia okresu od 1 marca do 30 czerwca 1989 r., jako okresu składkowego.

Z treści pisma wynika, że powodem nieprowadzenia działalności był fakt otrzymania przydziału mieszkania w stanie surowym, które odwołujący się musiał wykończyć.

Sąd Okręgowy wskazał, że nie ma także podstaw do uwzględnienia okresów nieskładkowych z tytułu opieki nad dziećmi, począwszy od 1980 r. Skarżący wnioskował o uwzględnienie powyższych okresów już w odwołaniach od decyzji z dnia 30 grudnia 2015 r. i 4 stycznia 2016 r. Żądanie to nie zostało zaspokojone, gdyż wnioskowane okresy w większości pokrywały się z okresami, które zostały już przez organ rentowy uwzględnione jako okresy składkowe. Ponadto skarżący w żaden sposób nie udokumentował, by w czasie niewykonywania pracy w okresach od 1 czerwca 1984 r. do 1 lipca 1984 r. sprawował opiekę nad synem B., ur. (...) (skarżącemu zaliczono okresy składkowe od 16 marca 1978 r. do 31 maja 1984 r. i od 2 lipca 1984 r. do 30 września 1984 r.), czy też nad synem P., ur. (...) w okresach od 1 marca 1989 r. do 30 czerwca 1989 r. (w tym czasie, co wynika z opisanego wyżej pisma skarżącego, zajmował się wykończeniem mieszkania, a nie opieką nad dzieckiem) i od 1 sierpnia 1990 r. do 27 września 1993 r. (zaliczone okresy składkowe od 1 marca 1988 r. do 28 lutego 1989 r., od 1 lipca 1989 r. do 31 lipca 1990 r. i od 28 września 1990 r. do 30 czerwca 1993 r.).

Zdaniem Sądu Okręgowego, organ rentowy prawidłowo także ustalił podstawę wymiaru kapitału początkowego w decyzji z dnia 30 czerwca 2017 r. Odwołujący się nie przedstawił dowodów pozwalających na inne wyliczenie. Należy zwrócić uwagę, że organ rentowy w okresie podlegania przez wnioskodawcę ubezpieczeniu społecznemu w poszczególnych latach przyjmował przeciętną podstawę wymiaru składek w oparciu o przedłożone zaświadczenia Rp-7, bądź też w oparciu o wpisy w legitymacji ubezpieczeniowej, wreszcie za okresy prowadzenia działalności gospodarczej w oparciu o potwierdzenie Wydziału (...) i Składek. Dodatkowo za lata 1980-1989 organ rentowy przyjął wynagrodzenie/podstawę wymiaru składek w wysokości ustalonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 21 grudnia 2001 r. W tej sytuacji organ rentowy prawidłowo przyjmował w okresach, w których nie dysponował danymi dotyczącymi wysokości otrzymywanego przez skarżącego wynagrodzenia za pracę, wynagrodzenie minimalne. Jeśli chodzi o wynagrodzenie z okresu zatrudnienia w (...), to jak wynika z decyzji ZUS z dnia 30 czerwca 2017 r. organ rentowy uwzględnił wysokość wynagrodzenia z legitymacji ubezpieczeniowej, tj. kwotę 8990 zł, która to kwota, w ocenie Sądu Okręgowego, obejmuje faktycznie okres całego zatrudnienia, co wynika z porównania zarobków uwidocznionych w legitymacji z wynagrodzeniem znajdującym się w karcie zarobkowej za rok 1977 r. Skoro jest to korzystniejsze dla ubezpieczonego wyliczenie, to brak podstaw do innego sposobu ustalenia tego wynagrodzenia.

Sąd Okręgowy nie podzielił stanowiska odwołującego się, co do możliwości ustalenia wysokości otrzymywanego przez niego wynagrodzenia w Fabryce (...) w oparciu o zaświadczenie Rp-7 H. Z. (1), który był zatrudniony w tym zakładzie od 5 maja 1967 r. do 23 maja 1992 r. Jak wynika z dokumentów osobowych z (...), znajdujących się w aktach sprawy IV U 298/16, skarżący pracował w akordzie, a ponadto odwołujący się został zatrudniony w dniu 1 grudnia 1972 r. i zaszeregowany w grupie V. N. od 1 kwietnia 1974 r. przyznano mu VI kategorię zaszeregowania, a od 1 lipca 1976 r. VII kategorię zaszeregowania. W dokumentach osobowych nie ma danych o godzinowej stawce płacy w spornych latach 1972-1973. Z dołączonej do Rp-7 kserokopii opinii dotyczącej H. Z. (1) wynika, że w roku 1968 wymieniony był zaliczony do V grupy zaszeregowania. Niewątpliwie, zważywszy na fakt, że H. Z. pracował w (...) na stanowisku ślusarza, podobnie, jak i wnioskodawca w okresie od 1 grudnia 1972 r. do 28 lutego 1975 r., mogłoby się wydawać, że ich zarobki były zbliżone. W ocenie Sądu Okręgowego, nie ma jednak podstaw do przyjęcia, by odwołujący się w spornym okresie otrzymywał wynagrodzenie w wysokości otrzymywanej przez H. Z.. Już chociażby kwestia zaszeregowania wskazuje, że zarobki te nie mogły być identyczne, nie mówiąc już o tym, że praca była wykonywana w akordzie. Skoro bowiem wnioskodawca rozpoczynał od stawki w V grupie zaszeregowania w grudniu 1972 r., a po niespełna 2 latach miał VI kategorię, a po następnych 2 latach VII, to z pewnością zmiany zaszeregowania miały miejsce również w przypadku H. Z., który rozpoczął pracę w maju 1967 r. Wysoce prawdopodobne jest, że także w jego przypadku zmiany zaszeregowania mogły mieć miejsce w podobnych odstępach czasu. W związku z powyższym wynagrodzenie H. Z. w spornym okresie grudnia 1972 r. i całego roku 1973 r. z pewnością było wyższe niż skarżącego, choćby z faktu posiadania wyższej grupy zaszeregowania. Niezależnie od tego, należy wskazać, że H. Z. urodził się (...), zaś skarżący 1950 r. Wobec powyższego nie da się wykluczyć, że wynagrodzenia obu wymienionych mogła różnić wysokość dodatku stażowego, o ile taki był w zakładzie wypłacany. Ponadto ze świadectwa pracy skarżącego wynika, że u pracodawcy

wypłacano premię zgodnie z regulaminem premiowania. Wobec tego wysokość wynagrodzenia mogła różnić także wysokość otrzymanej, bądź też nieotrzymanej premii z powodu niespełnienia warunków.

Sąd Okręgowy reasumując stwierdził, że organ rentowy prawidłowo ustalił wysokość emerytury odwołującego się w decyzji z dnia 3 lipca 2017 r., w oparciu o ustalony decyzją z dnia 30 czerwca 2017 r. kapitał początkowy. W myśl art. 25 ustawy o emeryturach i rentach z FUS podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury oraz zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175, z zastrzeżeniem art. 185. Zgodnie z treścią art. 26 powołanej wyżej ustawy, emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183.

Odwołującemu przysługuje zbieg świadczeń w proporcjach 100% emerytury i 50% renty wypadkowej w kwocie 444,66 zł. W ocenie Sądu Okręgowego, brak jest jakichkolwiek podstaw do uwzględnienia żądania skarżącego ustalenia wysokości renty wypadkowej w kwocie 4000 zł i wyrównania tego świadczenia za okres 3 lat wstecz w wysokości 116.640 zł. Wysokość renty wypadkowej została ustalona w oparciu o wynagrodzenie z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. z lat 1980-1989, wybranych z 20-lecia, obejmującego lata 1980-1999. Jest to najkorzystniejszy wariant wyliczenia wysokości renty. Wyliczony wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wynosi 52,91%. Został on zastosowany przez organ rentowy w wykonaniu wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie z dnia 21 grudnia 2001 r. Kwestia możliwości innego sposobu ustalenia wysokości renty wypadkowej była już przedmiotem prawomocnego rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego w Olsztynie, który wyrokiem z dnia 5 marca 2012 r. w sprawie IV U 230/12, oddalił odwołanie skarżącego w sprawie o przeliczenie podstawy wymiaru świadczenia. Kolejny raz Sąd Okręgowy wskazał, że przepis art. 49 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz.U. z 2015r., poz. 1242 ze zm.) odnosi się do wypadków w drodze do pracy i z pracy, które miały miejsce przed dniem wejścia w życie ustawy, tj. przed dniem 1 stycznia 2003 r., a nie wypadków przy prowadzeniu działalności gospodarczej. Również przywoływany przepis art. 49 a powołanej wyżej ustawy nie daje podstaw do innego ustalenia wysokości świadczenia rentowego. Przepis ten w ogóle nie dotyczy kwestii przeliczenia świadczenia, które zostało już ubezpieczonemu przyznane. Nie ma możliwości zastosowania do ustalenia wysokości świadczenia rentowego przepisów, na które skarżący powołuje się w odwołaniu oraz dalszych pismach procesowych. Bezspornie renta wypadkowa została przyznana odwołującemu się pod rządami ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Powyższe nie pozwala jednak na zastosowanie do wyliczenia wysokości świadczenia rentowego przepisów obowiązujących w dacie wypadku, tj. w 1977 r., czy też w latach następnych. Przywołany przepis art. 20 ust. 2 ustawy wypadkowej z 1975 r. został uchylony z dniem 1 stycznia 1999 r. Wobec powyższego nie może być zastosowany do świadczenia skarżącego, do którego nabył prawo od dnia 23 sierpnia 2000 r. Do 31 grudnia 2002 r., tj. do czasu wejścia w życie nowej ustawy wypadkowej obowiązywał przepis art. 19 ust. 1 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Zgodnie z jego brzmieniem obowiązującym od dnia 1 stycznia 1999 r. wysokość renty z tytułu niezdolności do pracy spowodowanej wypadkiem przy pracy lub chorobą zawodową ustala się zgodnie z zasadami przewidzianymi dla rent z tytułu niezdolności do pracy w przepisach o emeryturach i rentach z FUS. Również obecnie obowiązujące przepisy ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych odsyłają w kwestii ustalenia wysokości świadczeń (w tym przeliczenia) do przepisów ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS. Jak zatem z powyższego wynika, nie jest możliwe jakiegokolwiek inne ustalenie wysokości świadczenia rentowego, poza sposobami przeliczenia przyznanego już świadczenia w oparciu o przepis art. 111 ustawy emerytalnej.

Mając zatem powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy w oparciu o przepis art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł, jak w pkt II sentencji wyroku.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł odwołujący się L. S.. Zaskarżył wyrok w całości, zarzucając naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie przepisów prawa materialnego: art. 3 k.c., art. 6 k.c., art. 15 ust.1 i 2a, art. 25 ust. 1, art. 6 ust. 2 pkt 14 lit. a, art. 7 pkt 5 lit. a, art. 174 ust 2 pkt 1 i 2, art. 114 ust.1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z FUS oraz art. 49 ust 1 i 2 ustawy z dnia 30 października 2002 roku o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych i art. 19 ust.1 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 roku. Zarzucił też sprzeczność istotnych ustaleń Sądu z treścią zebranego w sprawie materiału przez przyjęcie, że ustalenie wypadku przy pracy należy liczyć od wydania przez Sąd wyroku z 23 sierpnia 2000 roku w sprawie IV U 6925 oraz, że nie udowodnił okresów składkowych i nieskładkowych.

Wskazując na powyższe wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku w całości przez zasądzenie renty w wysokości 4.000 złotych, uwzględnienie wszystkich okresów składkowych, ponowne przeliczenie kapitału początkowego i zasądzenie kwoty 116.000 złotych tytułem należnej renty za trzy lata wstecz. Ewentualnie wnosił o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu tej apelacji wskazał, że kwestionuje ustaloną wysokość zarobków osiągniętych w okresie od 1.12.1972 r. do 31.12.1973 r. w fabryce (...), wskazując jako podstawę zarobki pracownika zatrudnionego na podobnym stanowisku i tabel płac w przemyśle metalowym. Ponadto wskazywał na przyjęcie krótszego zatrudnienia w (...) Spółem w N. i pominięcie opieki nad dziećmi. Wnosił o zaliczenie jako składkowego okresu prowadzenia działalności gospodarczej od 1.03.1989 r. do 30.06.1989 r. i ponowne przeliczenie kapitału początkowego.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wnosił o jej oddalenie, wskazując, że zarzuty są jedynie polemiką z uzasadnieniem wyroku Sądu I instancji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja odwołującego się jest bezzasadna i podlega oddaleniu. Sąd Okręgowy w sposób prawidłowy dokonał ustaleń stanu faktycznego oraz przeprowadził właściwą ocenę zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Wydając zaskarżony wyrok Sąd I instancji wyjaśnił wszystkie okoliczności istotne dla meritum sprawy, przeprowadził wystarczające postępowanie dowodowe, dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i wydał trafne, odpowiadające prawu, rozstrzygnięcie. Sąd Apelacyjny przyjął ustalenia faktyczne poczynione w pierwszej instancji za własne, w konsekwencji czego nie zachodzi potrzeba ich szczegółowego powtarzania (por. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5.11.1998 r., sygn. I PKN 339/98). Rozpoznając sprawę Sąd I instancji nie naruszył również tak norm prawa materialnego, jak i zasad postępowania, które uzasadniałyby uwzględnienie wniosków apelacji.

Ponadto należy zwrócić uwagę, że w toku postępowania przed Sądem organ rentowy uwzględnił niektóre z żądań odwołującego się, wydając decyzje z dnia 30.06.2017 r. i 3.07.2017 r.

Przechodząc do oceny poszczególnych zarzutów, rozwinięcie których znajduje się w uzasadnieniu apelacji skarżącego, w pierwszej kolejności należy odnieść się do odmowy przyjęcia przez Sąd Okręgowy do wyliczenia kapitału początkowego zarobków osiągniętych przez innego pracownika, zatrudnionego na podobnym stanowisku, co wnioskodawca. Sąd Apelacyjny wskazuje, że dopuszczalne jest ustalenie wysokości wynagrodzenia ubezpieczonego w oparciu o dowody zastępcze, w tym o właściwie udokumentowane wynagrodzenie współpracownika, zajmującego tożsame stanowisko pracy. Muszą to być jednak dowody nie budzące wątpliwości, dowody spójne i precyzyjne. Sąd może dokonywać ustaleń w powyższym zakresie jedynie z prawdopodobieństwem graniczącym z pewnością (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z 21.08.2013 r., sygn. III AUa 1768/12, LEX nr 1386110, wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z 30.10.2013 r., sygn. III AUa 269/13, LEX nr 1403675). Takiego waloru nie można przypisać dowodom przedstawionym przez odwołującego się L. S.. Przedstawione przez odwołującego dowody nie stanowią wystarczającej podstawy do ustalenia faktycznie osiągniętych w spornym okresie dochodów przez L. S.. Takich ustaleń nie można dokonać w oparciu o przedstawione wynagrodzenie H. Z. (1), co zasadnie wskazał i uzasadnił Sąd I instancji.

Zgodnie z § 21 ust. 1 rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe (Dz.U. z 2011 r. Nr 237, poz. 1412) - środkiem dowodowym stwierdzającym wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu oraz uposażenia przyjmowanego do ustalenia podstawy wymiaru emerytury lub renty są zaświadczenia pracodawcy lub innego płatnika składek, legitymacja ubezpieczeniowa lub inny dokument, na podstawie którego można ustalić wysokość wynagrodzenia, dochodu, przychodu lub uposażenia. Podkreślić należy, że wszystkie składniki wynagrodzenia, które mają być przyjęte do podstawy wymiaru świadczenia muszą być ustalone w sposób pewny i nie budzący wątpliwości. Wbrew twierdzeniom apelującego, materiał dowodowy w niniejszej sprawie nie pozwolił na poczynienie ustalenia, że wnioskodawca w każdym miesiącu w latach 1972-1973 otrzymywał wynagrodzenie, w takiej wysokości, jak H. Z. (1).

W ocenie Sądu Apelacyjnego, zarzuty skarżącego, co do błędnego ustalenia przez organ rentowy kapitału początkowego, nie są zasadne. Odwołujący się nie przedstawił dowodów pozwalających na inny sposób wyliczenia kapitału. Analiza zebranych dowodów wskazuje, że ujęty w decyzjach okres składkowy i nieskładkowy został prawidłowo ustalony. Nie ma podstaw do przyjęcia dłuższego okresu podlegania ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pracy w charakterze ajenta w (...) w N., gdyż jak wynika z pisma Spółdzielni, z dostępnej w spółdzielni dokumentacji jednoznacznie wynika, że składki na ubezpieczenie społeczne były odprowadzone za okres od 15 kwietnia 1985 r. do 31 października 1987 r., co jest zgodne z przedstawionym do akt ZUS zaświadczeniem z dnia 3 sierpnia 1994 r. Zatem tylko ten okres może być przyjęty, jako okres składkowy. Podobnie nie ma podstaw do przyjęcia, jako okresu składkowego, okresu od 1 marca 1989 r. do 30 czerwca 1989 r. Bezsprawnie od dnia 1 marca 1988 r. odwołujący się podlegał ubezpieczeniu społecznemu z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej. W związku z przedstawionym przez skarżącego pismem z dnia 17 sierpnia 1989 r., w którym zawiadamiał o nieprowadzeniu od dnia 1 marca 1989 r. działalności i wznowieniu jej od dnia 1 lipca 1989 r., organ rentowy zaliczył wpłacone składki na poczet zaległych i przyszłych składek. Tym samym wobec oświadczenia skarżącego o zamkniętym zakładzie i nieprowadzeniu działalności, nie ma podstaw do uwzględnienia okresu od 1 marca do 30 czerwca 1989 r., jako okresu składkowego. Zasadnie też Sąd Okręgowy wskazał, że nie ma także podstaw do uwzględnienia okresów nieskładkowych z tytułu opieki nad dziećmi, począwszy od 1980 r. Żądanie to nie zostało uwzględnione, gdyż wnioskowane okresy w większości pokrywały się z okresami, które zostały już przez organ rentowy uwzględnione jako okresy składkowe. Ponadto skarżący w żaden sposób nie udokumentował, by w czasie niewykonywania pracy w okresach od 1 czerwca 1984 r. do 1 lipca 1984 r. sprawował opiekę nad synem B., ur. (...) (skarżącemu zaliczono okresy składkowe od 16 marca 1978 r. do 31 maja 1984 r. i od 2 lipca 1984 r. do 30 września 1984 r.), czy też nad synem P., ur. (...) w okresach od 1 marca 1989 r. do 30 czerwca 1989 r. (w tym czasie, co wynika z opisanego wyżej pisma skarżącego, zajmował się wykończeniem mieszkania, a nie opieką nad dzieckiem) i od 1 sierpnia 1990 r. do 27 września 1993 r. (zaliczone okresy składkowe od 1 marca 1988 r. do 28 lutego 1989 r., od 1 lipca 1989 r. do 31 lipca 1990 r. i od 28 września 1990 r. do 30 czerwca 1993 r.). Występowanie krótkich przerw w zatrudnieniu lub prowadzeniu działalności gospodarczej nie może być automatycznie traktowane jako sprawowanie opieki nad dziećmi, wnioskodawca powinien udowodnić, że opiekę taką faktycznie sprawował, a tego w postępowaniu przed Sądem nie wykazał.

W ocenie Sądu Apelacyjnego niezasadne są również zarzuty dotyczące wysokości przyznanej skarżącemu renty wypadkowej. Kwestia ta była już dwukrotnie przedmiotem rozstrzygnięcia Sądu: w sprawach Sądu Okręgowego w Olsztynie sygn. akt IV U 6925/00 i sygn. akt. IV U 230/12. Nie ma w tym miejscu potrzeby przytaczania zawartych tam argumentów, zważywszy, że analizował je ponownie Sąd I instancji w niniejszej sprawie. W apelacji skarżący powtarza przedstawione już wcześniej zarzuty, które nie znalazły uznania w toku wyrokowania w poprzednich sprawach i polemizuje z prawidłowo ustalonym stanem faktycznym i prawnym Sądu I instancji. Żądanie ustalenia renty wypadkowej w wysokości 4.000 złotych i zasądzenie należności za trzy lata wstecz w wysokości 116.000 złotych nie znajduje żadnego uzasadnienia, co prawidłowo wykazał Sąd I instancji.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.

O kosztach zastępstwa procesowego orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 10 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 265).

Danuta Zdzisława Poniatońska Alicja Sołowińska Bożena Szponar-Jarocka